

Trojanska kriget

När havsnymfen Thetis skulle gifta sig med kung Peleus var alla gudar, gudinnor och kosmiska väsen inbjudna. Utom Eris som var osämjans gudinna. Zeus ville inte att hon skulle framkalla några onda känslor denna dag, så Hermes stoppade henne vid Olympens portar. Eris blev rasande och lämnade vid tröskeln ett gyllene äpple, på vilket det stod: Till den vackraste.

Gudinnornas skönhetstävling

Hera, Athena och Afrodite tyckte var och en att de hade rätt till äpplet. Det uppstod snabbt ett bråk om vem som faktiskt var vackrast och de tre gudinnorna krävde att de andra gudarna skulle avgöra. Ingen gud ville ta risken att göra någon av gudinnorna arg. Därför bestämde Zeus att en vanlig dödlig skulle bedöma. Man hittade prins Paris som satt på berget Ida och vaktade får. Hans visste egentligen inte om att han var en prins. Han hade blivit lämnad i ödemarken för att dö, eftersom hans far kung Priamos av Troja, fått höra en spådom om att Paris en dag skulle orsaka Trojas undergång. Men en herde hade funnit honom och uppfostrat honom.

De tre gudinnorna dök upp framför Paris helt nakna. De var alla så vackra att han inte kunde bestämma sig. Då försökte de med mutor istället. Athena lovade honom visdom och att han skulle bli den mäktigaste av krigare. Hera lovade honom makt och hela Asien. Afrodite lovade att se till så att världens vackraste kvinna skulle bli kär i honom. Paris tackade ja till Afrodites förslag och utsåg henne till den vackraste av gudinnor. En kort tid därefter fick Paris reda på att han faktiskt var en prins av Troja och återvände till sin familj. Hans far Priamos var glad över att se honom igen, struntade i spådomen och lät honom stanna.

Akilles föds

Thetis och Peleus fick en son de kallade Akilles. En spådom sade att han antingen skulle dö gammal efter ett stilla liv, eller dö ung och bli berömd i evigheter. För att skydda Akilles mot skador försökte Thetis göra honom odödlig. Hon doppade honom i floden Styx som rinner genom dödsriket, vilket skulle göra honom osårbar. Men när hon gjorde detta höll hon honom i hälen och det var det enda ställe på kroppen där han inte blev skyddad. Thetis var så rädd för att Akilles skulle dö ung att hon klädde ut honom till flicka och gömde honom på ön Skyros bland kung Lykomedes döttrar.

Sköna Helena

Världens vackraste kvinna var Helena som var dotter till Leda och Zeus. Hennes styvfar var kung Tyndareus av Sparta. Helena var hela tiden omsvärmad av friare och Tyndareus började tröttna på alla karlar som dök upp i hans palats. En av dem var Odysseus, kung av Ithaka. Han var egentligen mer intresserad av en annan kvinna, Penelope. Han lovade att hjälpa Tyndareus, om denne i sin tur hjälpte Odysseus få Penelope. Odysseus förslag gick ut på att Helena själv, inte hennes far (vilket annars var regeln) skulle välja sin man och att de andra friarna skulle svära på att stötta och försvara äktenskapet. Motvilligt gick friarna med på detta och Helena valde Menelaos, bror till kung Agamemnon.



Vid samma tid hade prins Paris rest till Sparta för att knyta vänskapsband mellan kungadömena. Det var då han fick syn på Helena och blev blyxtkär i henne. Och precis som Afrodite lovat besvarade hon hans känslor. Menelaos var på Kreta för att begrava sin farbror och hade ingen aning om vad som hände. Paris reste tillbaka till Troja och tog både Menelaos halva rikedomar och Helena med sig.

Grekerna samlas

Den ed som Odysseus fått alla friarna att svära fick dem nu att samlas vid Menelaos sida. Det skulle bli krig mellan Grekland och Troja om inte Helena återvände till sin make. Nu slog Odysseus plan tillbaka på honom själv. Han hade gift sig med Penelope och just fått sonen Telemakos. Han hade absolut ingen lust att dra ut i krig. Därför spelade han galen och sprang omkring på en åker med en plog och sådde saltkorn. Men Agamemnons budbärare Palamedes anade att Odysseus bara lurades och lade den lille Telemakos framför plogen. Odysseus vek undan med plogen och avslöjade sig då.



Agamemnon hade hört en spådom som sade att Troja aldrig skulle falla om inte Akilles stod för dess portar. Därför spårade han upp honom och hämtade honom från ön Skyros. Fast Akilles då bara var 15 år blev han en av befälhavarna. Den grekiska armén bestod av massa olika folkslag från de olika rikerna som Grekland bestod av på den tiden. Kungarna för dessa rikerna blev befälhavare under Agamemnon.

Grekerna seglade mot Troja med mer än 1000 skepp. De visste inte vägen och seglade genast vilse. De landsteg i Mysia, där kung Telefus härskade. När mysierna såg den jättelika flottan trodde de att deras land skulle invaderas och strider utbröt. Kung Telefus blev sårad av Akilles och kunde inte få skadan att läka. Odysseus gissade att det spjut som sårat honom också kunde läka honom. Alltså skrapade man av metallflis från Akilles spjut och lade i såret. Och då läkte det faktiskt. Tacksam för hjälpen visade Telefus den rätta vägen till Troja.



Filoktetes

På väg mot Troja stannade flottan till på olika öar för att ordna mat och vatten. Vid ett sådant tillfälle blev Herakles vän Filoktetes biten av en orm. När Herakles dog hade han gett sin båge och sina pilar med hydragift till Filoktetes. Dessa var mäktiga vapen och grekerna hade stor nytta av dem. Men eftersom hans sår inte ville läka fick han stanna kvar, medan resten av flottan fortsatte. På en annan plats råkade Akilles i bråk med kung Tenes, som var son till Apollo. Akilles dödade Tenes trots att han fått varningar om att Apollo skulle hämnas.

Framme i Troja

Trojanerna visste sedan ett tag tillbaka att grekerna var på väg om man rustade för krig. Den störste kämpen bland dem var Hektor, Paris storebror. Men det fanns också andra, som Aeneas, Akates och Eforbus. När grekerna siktades till havs ställde trojaner upp sig på stranden för att ge dem ett blodigt välkomnande. Redan innan grekerna gav sig av hade siaren Kalkas berättat att den förste som satte sin fot i Troja skulle bli den förste att dö. Därför tvekade de annars så målmedvetna grekerna. Till och med Akilles väntade. Till slut hoppade Protesalius och hans män iland. Sedan följde de andra skeppens besättningar snabbt efter. Det blev en blodig första strid och den förste att falla blev mycket riktigt Protesalius.



Plundring och strider

Trojanerna drog sig sedan tillbaka innanför Trojas stadsmurar och en lång belägring påbörjades. Grekerna gjorde flera försök att ta sig in i staden men alla misslyckades. Istället plundrade man flera mindre byar och befästningar. Akilles var den flitigaste kämpen av dem. Han vann alla segrar och dödade alla motståndare som kom i hans väg. Han fann en kamrat i den unge krigaren Patroklos och de blev så goda vänner att det sägs att de egentligen var ett älskande par. Akilles blev också vän med den mäktige Ajax, som nästan var hans jämlike. En gång när de båda spelade ett tärningsspel anföll trojanerna. Men de var så inne i spelet att de inte märkte någonting. Till slut väckte gudinnan Athena dem till sans och de grep sina vapen i sista stund.

Gudarna väljer sida

På Olympen fann man striderna i Troja mycket underhållande och snart hade gudarna hittat sina favoriter. Athena tyckte bäst om grekerna och bland dem den listige Odysseus i synnerhet. Ares valde att stötta trojanerna och klev faktiskt ner på jorden för att själv delta i kampen. Då var måttet rågat för Athena och hon gav sig också in i striderna. Ares klev varje dag ut mitt i striderna och dräpte så många greker han kunde. En dag blev han anfallen av den grekiske hjälten Diomedes. Ares var nästan oslagbar, men Diomedes drev honom tillbaka för han hade hjälp från Athena. Hon bar sin skugghjälm, som gjorde henne osynlig, och sköt pilar med sin silverbåge mot Ares. Till slut stod han inte ut längre utan flydde från striderna och begav sig hem till Olympen igen.

Akilles strejkar

Under ett plundringståg var ett av bytena den vackra prästinnan Briseis. Hon gavs först till Akilles, som tyckte mycket om henne. Men Agamemnon ville också ha henne och lät hämta henne till sitt läger. Då vägrade Akilles slåss och drog sig tillbaka från slagfältet.

Till en början gick det bra för grekerna men med Hektor på sin sida vägde lyckan snart över för trojanerna. I en batalj möttes Hektor och Patroklos i närkamp. Hektor var den starkare av dem och dödade Patroklos. Inte bara det, han klädde av honom naken och tog hans rustning också.



När Akilles hörde vad som hänt blev han galen av sorg och gav sig genast in i kriget igen. Nu slogs Akilles värre än någonsin. Han fällde många av Trojas stora hjältar och hade också dödat Aeneas om inte Poseidon (som annars var på grekernas sida) ingripit. Akilles gav sig till och med in i kamp med flodguden Skamander och dödade nästan honom också.

Till slut mötte han äntligen Hektor på slagfältet. Athena hade lyckats lura kvar Hektor utanför staden när portarna stängdes. De båda hjältarna möttes i en fruktansvärd kamp. Alla stridigheter avstannade när Akilles och Hektor jagade varandra mot döden. Men det var till slut Akilles som fick in nådahugget. Han kunde inte glömma att Hektor förnedrat Patroklos genom att ta hans rustning. Därför spände han Hektors

döda kropp efter sin vagn och körde den i rasande fart runt staden och längs hela kusten.

Akilles död

Kung Priamos sörjde sin son och gick till grekernas läger för att kräva tillbaka Hektors kropp. Det kunde betyda döden för honom med det brydde sig Priamos inte om. Man kom överens om en vapenvila mellan de två fienderna, så Priamos kunde hålla en ordentlig begravning av prins Hektor.

Kort efter Hektors begravning dök amazonerna upp under ledning av drottning Penthesile. De ställde sig på trojanernas sida och gav dem för en tid övertaget. Men sedan dödade Akilles Penthesile och krigslyckan vände till grekernas fördel. Fler förstärkningar till Troja var dock på väg i form av Kung Memnon av Etiopien. Han var son till morgonrodnadens gudinna Eos och när Akilles till slut dödade också honom klagade hon för Zeus. Gudarna beslöt att Akilles dödat för många av deras barn och att hans tid var ute. Prins Paris fick en dag sikte på Akilles med en förgiftad pil och guden Apollon (vars son också dödats av Akilles) styrde vapnet mot sitt mål. Pilen träffade Akilles i hans enda sårbara fläck på kroppen, hans häl. Inom ett ögonblick sjönk han död till marken.

Ajax dör

När Akilles rustning, som var smidd av guden Hefaistos, skulle ärvas var det förstås flera som ville ha den. För att välja den som mest förtjänade rustningen lät man tillfångatagna trojaner rösta om vem som gett dem mest bekymmer bland grekerna. Hälften av dem röstade på Ajax, för hans styrkas skull. Hälften av dem röstade på Odysseus för hans list. En avgörande röstning genomfördes bland grekerna själva och då kom man fram till att man haft mest nytta av Odysseus, som alltså fick rustningen. Ajax blev så besviken att han gick ut i vildmarken och kastade sig på sitt svärd.

Herakles båge

Det beslöts att hämta den tillfrisknade Filoktetes, som ju ägde Herakles förgiftade pilar. Han dök upp i Troja och tog många liv med pilarna. Till slut dödade han också prins Paris, men stupade kort därefter själv.

En kväll klädde Odysseus ut sig till en tiggare och smet in i staden. Där råkade han träffa Helena, som kände igen honom. Hon avslöjade honom inte utan satte sig gråtande ner för att

prata med honom. Nu när Paris var död längtade hon bara hem igen. Hon lät därför Odysseus gå runt i staden och visade honom en mängd strategiska punkter.

Den trojanska hästen

När Odysseus återvände till grekernas läger hade han en ny plan. Man byggde en jättelik ihållig häst av trä och skrev på den ”Grekerna lämnar denna offergåva till Athena med hopp om säker hemfärd”. En grupp av de bästa krigarna ledda av Odysseus kröp in i hästen och gömde sig där, medan resten av grekerna gav sig av i sina skepp och seglade till ön Tenedos.



Nästa dag upptäckte trojanerna till sin förvåning och glädje att grekerna var borta. De hittade också trähästen och man beslöt att ta in den i staden. Men både Priamos dotter Cassandra, som var synsk, och kungens egen siare Laokoon varnade dem för detta. Laokoon gick själv ner på stranden och hade nog avslöjat hästens innehåll om inte Poseidon sänt havsormar att döda honom. Skrämda gav sig trojanerna av med hästen i släptåg.

Den natten firade hela Troja att kriget var över och den jättelika hästen ställdes mitt på stadens torg. Men så snart festligheterna var över och folk hade somnat, berusade och nöjda, kröp Odysseus ut för att se om kusten var klar. Det var den och grekerna hoppade ut från sitt gömställe. Snart plöjde de genom Trojas gator som en dödlig flodvåg. De plundrade, dödade och brände. Till slut tog de sig in i det kungliga palatset och dödade kung Priamos och hans familj. Även Hektors hustru och lille som dödades grymt. Snart fanns inget motstånd kvar och kriget, som varat i tio år, var äntligen över.

En av hjältarna från Troja, den tappre Aeneas, undkom och flydde med sin familj. Han fick bära sin gamle far på ryggen och lyckades samla in en stor grupp trojaner som var på flykt ur staden. Aeneas ledde en liten flotta av skepp bort från Troja och vidare ut i världen. Efter många äventyr slog de sig ner i Italien och grundade den stad som sedan kom att kallas Rom.

Grekerna far hem

Odysseus hade en besk avsmak i sin mun efter den fega attacken på trojanerna. Men inga gudar hämnades och man kunde äntligen förbereda sin resa hem. Menelaos hade svurit att själv döda sin otrogna hustru Helena, men när han mötte henne igen blev han berusad av hennes skönhet och slängde sitt svärd till marken. Helena och Menelaos reste tillsammans tillbaka till Sparta.

Agamemnon kom efter många stormiga månader till havs tillbaka till sitt rike. Men där hade hans hustru Klytaimnestra skaffat sig en älskare och de mördade Agamemnon när han låg i badet. Odysseus seglade med sin lilla flotta mot sitt örike Ithaka, men det skulle dröja ytterligare tio år och många vilda äventyr innan han var framme. Och om hans öde berättas det om i Odysseus irrfärder.